

В.В. Захаров, канд. юрид. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ГОСПОДАРЧЕ ЗАКОНОДАВСТВО ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ

Під освітою розуміється процес та результат засвоєння систематизованих знань, умінь і навичок, необхідних для практичної діяльності. Вона є основою соціального, економічного, інтелектуального, культурного розвитку держави. Термін «освіта» вживається також на позначення сфери діяльності з організації навчання.

Правова освіта як один із головних елементів формування правової культури і правової свідомості населення є складовою системи освіти в цілому.

Одним із головних елементів правової освіти, що має важливе практичне значення є освіта в галузі господарчого законодавства.

Під господарчим законодавством розуміється сукупність законів і підзаконних нормативно-правових актів, які регулюють господарчу діяльність. Головним із них є Господарський Кодекс України і Господарсько-процесуальний Кодекс України.

Господарський Кодекс України являє собою систематизований законодавчий акт, який визначає правові засади господарчої діяльності, тобто господарювання в Україні. У своєму початку він включає положення про основні напрямки та форми участі держави і органів місцевого самоврядування у сфері господарювання, які ґрунтуються на нормі Конституції України про свободу підприємницької діяльності.

У Кодексі визначається статус підприємств, господарчих товариств, у тому числі закритих і відкритих, підприємств колективної власності, приватних та інших видів підприємств та їх об'єднань. Йдеться також про статус громадянина як суб'єкта господарювання, особливого статусу інших господарчих. А Кодексом регулюються майнові основи господарювання, зокрема норми, що регулюють відносини з приводу використання природних ресурсів у сфері господарювання, норми щодо прав інтелектуальної власності, цінних паперів та корпоративних прав.

Важливе практичне значення має урегулювання господарських зобов'язань, окремих видів господарських договорів, ціни та ціноутворення у сфері господарювання, банкрутство.

Досить розповсюджені правопорушення у сфері господарювання, тому законодавець урегулює відповідальність

учасників господарських відносин за такі правопорушення: відшкодування збитків, штрафи та оперативно-господарські санкції. Сюди слід віднести і адміністративно-господарські санкції та відповідальність за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства.

Особливе місце посідає характеристика галузей та видів господарської діяльності, регламентація особливості прав, регулювання господарсько-торговельної діяльності, зокрема поставки, контрактації сільськогосподарської продукції, енергозабезпечення, комерційного посередництва.

Також містяться норми щодо перевезення вантажів, капітального будівництва, інноваційної діяльності, особливості правового регулювання фінансової діяльності.

Окремо регулюється використання у підприємницькій діяльності прав інших суб'єктів господарювання (комерційна концесія), зовнішньоекономічна діяльність, у тому числі іноземні інвестиції.

Важливого значення надається спеціальним режимам господарювання. Тут йдеться про особливості господарчої діяльності у спеціальних економічних зонах України, на державних кордонах, в окремих галузях народного господарства, в умовах надзвичайного та воєнного стану.

Господарсько-процесуальний Кодекс України – це систематизований законодавчий акт процесуального права, яким регулюється порядок вирішення господарськими судами підвідомчих їм господарських та інших спорів, що виникають між підприємствами, установами, організаціями, громадянами, підприємцями, державою та іншими органами.

Важливість господарського законодавства, його практичне значення очевидне у сучасний період розвитку України. Тому господарче право як самостійна галузь права повинно вивчатися у вищих закладах освіти як самостійна дисципліна, а не в межах курсу «Правознавство» як один невеликий його розділ, особливо для студентів економічних спеціальностей.